

4. Попова В., Микитюк Д., Гнатюк С., Геймор М. Виробництво свинини на промисловій основі // Пропозиція. – 2006. - № 6. – С. 109-112.
5. Рибалко В. Стан, проблеми і необхідні дії із відродження свинарства в Україні // Агробізнес сьогодні. – 2006. - № 2. – С.10-11.
6. Уланчук В.С., Грицик О.М. Формування конкурентоспроможного виробництва свинини // Економіка АПК. – 2005. - № 8. – С. 116-120.

УДК 636.22.28

ОЦІНКА М'ЯСНОЇ ПРОДУКТИВНОСТІ УКРАЇНСЬКОЇ ЧЕРВОНОЇ МОЛОЧНОЇ ПОРОДИ

*Сморочинський О. М. – к. с.-г. н., доцент,
Філімонова Ю. – магістрант, Херсонський ДАУ*

Постановка проблеми. На півдні України переважну кількість яловичини одержують від великої рогатої худоби молочних та комбінованих порід і лише незначну – від спеціалізованої м'ясної худоби. Це пояснюється незначною питомою вагою м'ясних спеціалізованих порід великої рогатої худоби. Тому необхідно поглиблено вивчати м'ясну продуктивність молочної та молочно-м'ясної худоби.

У процесі онтогенезу прояв закономірностей росту та розвитку, а також формування відповідного рівня продуктивності залежить від багатьох чинників. Характер росту та розвитку залежить від умов годівлі, утримання та породи належності.

Стан вивчення проблеми. Головним джерелом отримання м'яса в даний час є молодняк у віці 16-21 міс., тому система інтенсивного вирощування молодняку великої рогатої худоби на м'ясо повинна базуватися на знанні процесів формування м'ясної продуктивності тієї чи іншої породи.

М.В. Зубець, В.П. Буркат [1], Т.В. Підпала [2], І.І. Колісник [3], Ю.Ф. Мельник [4] та інші встановили, що за умов інтенсивної відгодівлі молодняку великої рогатої худоби реальне збільшення приростів живої маси на 15-20 %. М'ясні якості молодняку досить високі. Маса туші бугайців, забитих на м'ясо у 17-18 міс., віці дорівнювала 255-260 кг, за досить високого забійного виходу – 60,6-61,3 %.

На м'ясну продуктивність великої рогатої худоби впливають багато факторів як спадкового, так і паратипового характеру. У той же час потребує дослідження їх дія на кількісні та якісні показники яловичини і особливо у тварин новостворених молочних порід, зокрема української червоної молочної.

Завдання та методика досліджень. Основним завданням нашої роботи було вивчення впливу батьківського генотипу відгодівельного молодняку некастрованих бугайців української червоної молочної породи на формування м'ясної продуктивності тварин.

Для вирішення поставлених завдань проведений дослід в умовах ПОК „Зоря” Білозерського району Херсонської області та на м'ясопереробному підприємстві м. Кіровограда.

Протягом досліджу вивчали формування м'ясної продуктивності бугайців (табл. 1). Раціон та рівень годівлі піддослідних тварин, умови їх утримання, напування були однаковими для молодняку трьох груп.

Таблиця 1 – Схема досліджу

Показники	Групи (за генотипом)		
	I (< 50Г)	II (50 – 75 Г)	III (> 75Г)
Кількість тварин, голів	11	11	11
Початок досліджу, міс.	6	6	6
Вік закінчення досліджу, міс.	18	18	18
Стать тварин	некастровані бугайці		
Тривалість перед забійного утримання, год.	12	12	12

Примітка: ● – частка умовної кровності голштинської породи

Оцінку динаміки живої маси і забійних якостей некастрованих бугайців здійснювали за загальноприйнятими та технологічними методиками. Статистичну обробку одержаних результатів проводили за методиками Плохинського Н.А. з використанням типових програм на персональному комп'ютері.

Результати досліджень. Технологічний процес вирощування та відгодівлі молодняку великої рогатої худоби у ПОК „Зоря” Білозерського району Херсонської області поділяється на три основні періоди – молочний, післямолочний і власне відгодівля. Реалізація на м'ясо некастрованих бугайців здійснюється у віці 16–21 міс.

При народженні жива маса тварин усіх порівнюваних груп була майже однаковою. У наступні вікові періоди за умов вирощування бугайців значних змін за живою масою не відбулося, тобто в середньому цей показник у віці 12 місяців становив 302,0 – 309,6 кг. Однак в наступні вікові періоди виявлена перевага за показником у тварин з часткою умовної кровності голштинів 50 % і більше. Так, у віці 18 місяців бугайці з часткою умовної кровності 50 – 75 % за голштинами мали живу масу на 21,7 кг вищу ($P > 0,999$) порівняно з бугайцями, у яких частка умовної кровності голштинської породи була менше 50 %.

Аналогічну тенденцію встановлено і у бугайців з часткою умовної кровності понад 75 % за голштином. Їх перевага склала 27,9 кг ($P > 0,999$) порівняно з молодняком, у якого частка умовної кровності голштина склала менше 50 %. Це можна пояснити закономірностями росту і розвитку, які характерні для голштинської породи.

Встановлено, що за помірних умов вирощування молодняк української червоної молочної породи проявляє достатній рівень збільшення живої маси. Середньодобовий показник приросту живої маси бугайців у період від формування груп у 6 місяців до 18 місячного віку досліджуваних тварин був у межах 855,9 – 929,0 г, тобто в цей період.

Таблиця 2 – Середньодобові прирости (г) у бугайців

Вік	в т.ч. породність за голштином, %		
	>50 г	50-75 г	<75 Г●
6 – 9 місяців	860,0 ± 12,3	925,1 ± 16,0	917,3 ± 15,8
9 – 12 місяців	887,9 ± 14,1	902,2 ± 15,6	903,3 ± 15,7
12 – 15 місяці	840,7 ± 12,1	907,7 ± 15,7	930,8 ± 16,1
15 – 18 місяців	835,2 ± 12,1	923,1 ± 16,0*	964,8 ± 17,3*

Ураховуючи особливості онтогенезу, а саме нерівномірність, періодичність і ритмічність росту та розвитку тварин, можна стверджувати, що у період від народження і до 18-місячного віку бугайці української червоної молочної породи проявляють нерівномірність за показниками напруги росту (табл. 3).

Таблиця 3 – Формування м'ясної продуктивності бугайців

Вік	У т.ч. породність за голштином, %		
	>50 Г (n=25)	50-75 Г (n=54)	<75 Г (n=29)
відносний приріст			
6 – 9 місяців	0,435 ± 0,06	0,460 ± 0,06	0,455 ± 0,06
9 – 12 місяців	0,308 ± 0,05	0,306 ± 0,05	0,306 ± 0,05
12 – 15 місяців	0,225 ± 0,04	0,235 ± 0,04	0,240 ± 0,04
15 – 18 місяців	0,183 ± 0,04	0,193 ± 0,04*	0,200 ± 0,04*
індекс напруги росту			
6 – 9 місяців	0,557	0,598	0,589
9 – 12 місяців	0,381	0,361	0,361
12 – 15 місяців	0,253	0,267	0,273
15 – 18 місяців	0,201	0,176	0,223

Оглушення, забій худоби та первинну обробку туш здійснювали за загальноприйнятою технологією.

По закінченні забою бугайців та первинної обробки туш яловичини підслідних тварин порівняли м'ясну продуктивність української червоної молочної породи різних генотипів (табл. 4).

Порівняльний аналіз результатів забою показав, що як за показниками передзабійної живої маси, так і за масою туші, забійною масою і забійним виходом кращими були бугайці генотипу з часткою спадковості за голштинською породою понад 75 %.

Таблиця 4 – Забійні якості бугайців

Показники	Група		
	I	II	III
Маса, кг:			
передзабійна	447,7±6,40	467,0±6,70	472,7±6,89
туші	232,8±4,9	253,1±5,0	256,7±5,2
внутрішнього жиру	11,6±0,6	12,6±0,6	13,7±0,7
забійна	244,4±5,0	265,7±5,2	270,4±5,3
Вихід, %:			
внутрішнього жиру	2,6	2,7	2,9
туші	52,1	54,2	54,1
забійний	54,6	56,9	57,2

Порівняльний аналіз результатів забою показав, що як за показниками передзабійної живої маси, так і за масою туші, забійною масою і забійним виходом кращими були бугайці генотипу з часткою спадковості за голштинською породою понад 75 %. Різниця за цими показниками відповідно склала 25,0 кг (5,6 %); 23,9 кг (10,3 %) і 2,6 % ($P>0,95$), порівняно з бугайцями, які мають частку спадковості голштина менше 50 %.

Одним із головних критеріїв якості м'ясних туш є категорія їх вгодованості. Для оцінки вгодованості туш яловичини використовується державний стандарт 5510-2006 – “Велика рогата худоба для забою”, який має достатньо чітку диференціації за ступенем вгодованості молодняку великої рогатої худоби.

Встановлений високий рівень вгодованості у туш, одержаних від бугайців всіх досліджуваних генотипів української червоної молочної породи. Він обумовлений добрим розвитком м'язової тканини та підшкірної жирової тканини.

Проаналізувавши отримані дані, можна стверджувати, що кращі показники характерні для туш яловичини всіх трьох груп, але необхідно зазначити, що туші, одержані від бугайців з умовною часткою кровності понад 75 % за голштинською породою характеризувались дещо вищою вгодованістю. Експертна оцінка показала, що всі туші молодняку великої рогатої худоби були віднесені до вищої категорії вгодованості.

Використання закономірностей формування м'ясної продуктивності великої рогатої худоби різних порід сприяє підвищенню ефективності виробництва яловичини.

Висновки та пропозиції.

1. Нормований рівень годівлі молодняку до 18-місячного віку при використанні існуючої технології виробництва яловичини забезпечує досягнення живої маси бугайців на рівні 454,5 – 482,4 кг.

2. Економічно більш ефективно застосовувати вирощування і відгодівлю на м'ясо бугайців української червоної молочної породи з часткою крові 50 – 75% та понад 75% за голштинами. Рівень рентабельності становив 12,7 – 13,9%.

3. При формуванні стад української червоної молочної породи рекомендуємо враховувати умовну частку кровності за голштинською породою.

4. Господарствам, що використовують для вирощування на м'ясо тварин молочних червоних порід, рекомендуємо збільшити поголів'я тварин української червоної молочної породи, що дозволить збільшити виробництво не тільки молока, а й яловичини.

Перспективи подальших досліджень. Для комплексної оцінки кращих генотипів передбачається дослідження морфологічного складу та якісних показників яловичини.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Зубець М.В., Буркат В.П Наукові основи породотворного процесу в молочно-м'ясному скотарстві на сучасному етапі // Тваринництво України. - 1997. - №1. - С. 3.
2. Підпала Т.В. Селекція сільськогосподарських тварин. – Миколаїв: МДАУ, 2006. – 277 с.
3. Колісник І.І. Ріст, розвиток та забійні якості бугайців червоних порід півдня України // Таврійський науковий вісник. - Херсон. Тов. «Айлант», 2007. – Вип. 50 – С. 119-124.
4. Мельник Ю.Вікові зміни морфологічного складу напівтуші різнопорідних бугайців // Тваринництво України. - 2008. - №6. -С.7-15.
5. Стріха Л.О. Особливості екстер'єру бичків української червоної молочної породи // Матеріали міжнародної науково-практичної конференції "Про-

блеми сільськогосподарського виробництва на сучасному етапі та шляхи їх рішення". – Харків. – 2008. – С.20-21.

6. Про затвердження галузевої Програми розвитку молочного скотарства України до 2015 року: Наказ Міністерства аграрної політики України від 10.12.2007 р. №886/128. – Режим доступу: [http:// www.ligazakon.ua](http://www.ligazakon.ua).

УДК: 575.224:636.2

ПОРІВНЯЛЬНА ОЦІНКА РІВНЯ ГЕНЕТИЧНОГО ВАНТАЖУ В ГЕНОМІ ВЕЛИКОЇ РОГАТОЇ ХУДОБИ ОКРЕМИХ ПЛЕМГОСПОДАРСТВ УКРАЇНИ

*Стародуб Л.Ф. – к. с.-г. н., Інститут розведення і
генетики тварин НААН*

Постановка проблеми. У сучасних умовах розведення тварин при використанні штучного осіменіння, трансплантації ембріонів, обміну племінним матеріалом між країнами, регіонами шкідливі мутації можуть швидко поширюватися в породах і спричиняти суттєві економічні втрати. Це обґрунтовує необхідність обліку і оцінки поширення прихованих спадкових дефектів, які викликані мутаціями генів і хромосом.

У селекційно-племінній роботі важливо використовувати для відтворення тільки таких тварин, потомство яких успадковує високу продуктивність і не несе генетичного тягару, а також підвищеної чутливості до мутагенних факторів. Зоотехнічна оцінка тварин за екстер'єром і продуктивністю, без урахування даних цитогенетичного тестування, не дає повної інформації про племінну цінність тварини. Тому цитогенетичний аналіз є складовою частиною вивчення генофонду порід великої рогатої худоби [1].

Стан вивчення проблеми. Незважаючи на майже 50-річний досвід проведення цитогенетичного аналізу, нині не визначеним залишається рівень спонтанних цитогенетичних аномалій, оскільки тварини характеризуються індивідуальною мінливістю, пов'язаною з різноманітними факторами: вік, стан нейроендокринної системи, вплив фізичних та хімічних чинників [2]. Залишається до кінця не встановленим вплив на пряму продуктивності на спонтанний рівень цитогенетичних аномалій у великої рогатої худоби, який необхідно враховувати під час проведення цитогенетичного моніторингу бугаїв-плідників.

Завдання і методика досліджень. Завданням роботи було встановлення меж спонтанної хромосомної мінливості у тварин великої рогатої худоби, аналіз вікової і породної мінливості каріотипу; аналіз впливу пігментної мутації «ged» на рівень стабільності каріотипу у великої рогатої худоби.

Хромосомну нестабільність каріотипу вивчали на племінних тваринах великої рогатої худоби (табл.1).